

2021-11-12

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: SOCN 2021/281

Överenskommelse gällande hälso-, sjuk- och tandvård för barn och unga utanför det egna hemmet

Rekommendation från Storsthlm

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslår kommunstyrelsen att anta samverkansöverenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län och Region Stockholm avseende tillgång till hälso-, sjuk- och tandvård för barn och unga som placeras utanför det egna hemmet.

Sammanfattning

Nacka kommun har fått en rekommendation från Storsthlm om att anta en överenskommelse mellan Stockholms läns kommuner och Region Stockholm om samverkan kring hälso-, sjuk- och tandvård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

Förslaget på överenskommelsen och tillhörande rutiner har tagits fram av hälso- och sjukvårdsförvaltningen, Region Stockholm och Storsthlm. Till överenskommelsen finns ett länsövergripande rutindokument. Målsättningen med överenskommelsen är att säkerställa att barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet får tillgång till hälso-, sjuk- och tandvård på samma villkor som andra barn och unga. Både forskning om placerade barns hälsa och lagstiftning betonar vikten av att placerade barns hälsa uppmärksammas.

I processen med att ta fram överenskommelsen har avstämningar skett med såväl samtliga kommuner som Region Stockholms remissinstanser, och kommunförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje för att inhämta synpunkter under arbetets gång.

Barn- och familjeenheten stödjer förslaget att anta samverkansöverenskommelsen mellan kommunerna i Stockholms län och Region Stockholm. Samarbete mellan huvudmännen genom överenskommelser bedöms vara en viktig åtgärd för att kunna åstadkomma mer jämlik vård där de placerade barn och unga får tillgång till den vård de behöver. En gemensam överenskommelse bidrar till samsyn om uppdraget vilket i sin tur skapar goda förutsättningar för gott samarbete.

Ärendet

Bakgrund

Placerade barn och unga är en av samhällets mest utsatta grupper. Forskning visar en samstämmig bild av att placerade barn som grupp har sämre hälsa än andra barn. Det gäller såväl fysisk hälsa som tandhälsa och vaccinationsgrad. Dessa barn har även som vuxna högre risk för fysisk och psykisk ohälsa.¹ Det är därför viktigt att barns behov av hälso- och sjukvård och tandvård uppmärksammas och tillgodoses den tid som de befinner sig i samhällets vård.

Lagkrav

I april 2017 infördes bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), HSL, och i socialtjänstlagen (2001:453), SoL, om att regioner och kommuner är skyldiga att ingå överenskommelser som bland annat ska klargöra ansvarsfördelningen mellan parterna, öka förutsättningarna för tidiga och samordnade insatser samt klargöra formerna för hur barn och ungas behov av integrerade insatser ska tillgodoses

Ytterligare lagkrav som reglerar socialnämnden och hälso- och sjukvårdsnämndens ansvar gällande placerade barn och ungas rätt till hälso- och sjukvård är bland annat att socialnämnden enligt 11 kap. 3 a § SoL ska underrätta regionen om ett barn eller en ung person i anslutning till att vård utanför det egna hemmet inleds, ska erbjudas en hälsoundersökning av regionen. Sedan tidigare finns även i reglerat i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) att läkarundersökningen ska ske, om den inte av särskilda skäl är obehövlig, i samband med placering med stöd av denna lag.

Överenskommelsen

Sveriges kommuner och regioner, SKR, har genomfört en nationell kartläggning (2020) om hälsoundersökningar för placerade barn. Enligt kartläggningen har 20 av 21 regioner en beslutad överenskommelse mellan region och kommun. Region Stockholm var den region som inte hade någon formellt beslutad överenskommelse.

Region Stockholm har nu tillsammans med hälso- och sjukvårdsförvaltningen och Storsthlm tagit fram ett förslag på överenskommelse med tillhörande rutiner gällande barn och unga som placeras utanför det egna hemmet. Överenskommelse innehåller parternas åtaganden, struktur och ansvar för samverkan, uppföljning av överenskommelsen med mera (bilaga 2). Samverkansrutinerna beskriver grundläggande ansvar för respektive huvudman inför en placering, under en placering samt inför avslut av och efter en placering (bilaga 3). För att tydliggöra hur samverkan i svåra och komplexa situationer ska fungera har en

¹ Vinnerljung, B. & Hjern, A. (2018). Health care in Europe for children in societal out-of-home care

utvecklingsgrupp tillsatts under hösten 2021. Utvecklingsgruppens arbete kan komma att leda till revidering av rutindokumentet innan publicering.

I processen med att ta fram överenskommelsen har avstämningar skett med såväl samtliga kommuner som Region Stockholms remissinstanser, och kommunförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje för att inhämta synpunkter under arbetets gång. Denna remisshantering som omnämns i rekommendationen (bilaga 1) har skett på tjänstepersonsnivå via barn- och familjeenheten.

Storsthms styrelse beslutade den 10 juni 2021 att rekommendera kommunerna i länet och kommunalförbundet Vård och omsorg i Norrtälje att anta överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län och Region Stockholm avseende tillgång till hälso-, sjuk- och tandvård för barn och unga som placeras utanför det egna hemmet (bilaga 1).

Målgrupp

Målgruppen för överenskommelsen är alla barn (0–17 år) och unga (18–20 år) som vårdas utanför det egna hemmet med stöd av socialtjänstlagen, SoL, eller lagen om vård av unga, LVU. Med vård utanför det egna hemmet avses vård i jour- och familjehem, hem för vård och boende (HVB), vård i särskilt ungdomshem (SIS) eller stödboende.

Syfte

Parternas gemensamma målsättning med överenskommelsen är att säkerställa att barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet får tillgång till hälso-, sjuk- och tandvård på samma villkor som andra barn och unga. Överenskommelsen syftar till;

- att stärka barnrättsperspektivet
- att förtydliga ansvarsfördelningen och stärka samverkan mellan parterna så att placerade barn- och unga får vård och insatser som är samordnade mellan kommun och region.
- att öka förutsättningar för att lagar och regler följs av parterna samt underlätta tillämpning av gällande regelverk
- att öka förutsättningarna för tidiga och samordnade insatser.

Barn- och familjeenhetens bedömning

Kunskapen om att placerade barn har sämre hälsa än andra har funnits under många år men olika undersökningar visar fortfarande på omfattande brister gällande placerade barns tillgång till hälsorelaterade undersökningar.

Nacka barn- och familjeenhet har under 2020 gjort kartläggningar om bland annat innehåller familjehemsplacerade barns tillgång till hälso- och tandvårdsundersökningar. Den kartläggningen visar, liksom SKR:s nationella kartläggning (2020) om hälsoundersökningar för placerade barn och unga, att det finns brister när det gäller att tillgodose att barnen får hälsoundersökningar i tillräckligt stor omfattning. Nackas kartläggning visade att det fanns

dokumentation om att 42,9% av de familjehemsplacerade barnen genomgått hälsoundersökning och att 14,3% genomgått tandvårdsundersökning. SKR:s nationella kartläggning visade att 46% genomgått hälsoundersökning i samband med placering och 12% genomgått tandvårdsundersökning.

Samarbete mellan huvudmännen genom överenskommelser bedöms vara en viktig åtgärd för att kunna åstadkomma mer jämlik vård där de placerade barn och unga får tillgång till den vård de behöver. En gemensam överenskommelse bidrar till samsyn om uppdraget vilket i sin tur skapar goda förutsättningar för gott samarbete.

Under våren 2022 kommer det påbörjas ett arbete för att implementera de samverkansrutiner som tagits fram i syfte att förbättra placerade barn och ungas förutsättningar att få sina hälsobehov tillgodosedda. Överenskommelsen kan på det sättet bli ett bra stöd i barn- och familjeenhetens utvecklingsarbete.

Barn- och familjeenheten ställer sig positiva till förslag om att anta överenskommelsen.

Ekonomiska konsekvenser

Denna överenskommelse hanterar huvudsakligen hur samverkan mellan region och kommun ska ske. Att anta överenskommelse om hälso-, sjuk- och tandvård för placerade barn innebär således inga ekonomiska konsekvenser.

Hälso- och läkarundersökningarna i samband med att barn placeras utanför det egna hemmet är kostnadsfria för kommunerna.

Konsekvenser för barn

Enligt barnkonventionen artikel 24 har barn rätt till bästa möjliga hälsa samt tillgång till hälso- och sjukvård. Överenskommelsen bidrar till att stärka samverkan mellan regioner och kommuner och därigenom bättre tillgodose placerade barn och ungas behov av en mer jämlik och jämställd vård.

Bilagor

1. Rekommendation - Överenskommelse om tillgång till hälso-, sjuk- och tandvård för barn och unga som placeras utanför det egna hemmet
2. Överenskommelse - Samverkan kring hälso-, sjuk-, och tandvård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet
3. Samverkansrutiner gällande hälso-, sjuk- och tandvård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet

Caroline Andreasson
Enhetschef
Barn- och familjeenheten

Christina Sandahl
Kvalitetsutvecklare
Barn- och familjeenheten, kvalitet och stöd